

Obsah

Poděkování / 11

Schleiermacherův původní názor (*Jan Kranát*) / 13

1. Ochránovec vyššího řádu / 17

2. Názor Universa jako východisko *Promluv* / 24

(1) Smyslový názor / 25

(2) „Náboženský“ názor / 29

(3) Znázornění neznázornitelného / 31

3. Imanence Nekonečna v konečném.

Schleiermacherův spinozismus / 34

(1) Fichtovská inspirace / 36

(2) Potíže se Spinozou / 38

(3) Imanence Nekonečna v konečném / 40

4. Dodatek: od názoru Universa k pocitu absolutní závislosti / 43

Bibliografie / 45

O náboženství / 49

PROMLUVA PRVNÍ

Apologie / 51

[I. Kterak se Schleiermacher dostal k tomu promlouvat o něčem tak zapomenutém, jako je náboženství] / 51

[II. Proč se s tím obrací na vzdělance a to právě německé] / 57

[III. Vzdělanci mu musí naslouchat, protože pohrdají náboženstvím, aniž by je náležitě znali] / 59

[IV. Nechce vychvalovat domnělou užitečnost náboženství jako nějaký vedlejší účel. Jeho hodnotu třeba osvětlit z něho samého, ze samé jeho podstaty, anebo na ni rezignovat] / 64

PROMLUVA DRUHÁ

O podstatě náboženství / 67

[I. Náboženství není, jak se obvykle myslí, nějaké vědění či konání, metafysika či morálka nebo složenina z obojího] / 67

[II. Nejdůležitější část Druhé řeči a celého díla.

Skládá se ze tří rozšiřujících se koncentrických kruhů] / 72

[II. A. *Základní definice náboženství jako názoru a pocitu universa; vedle metafysiky a morálky*

třetí podstatná a nutná část lidského ducha] / 72

[II. B1. *Upřesnění této definice co do náboženského „názoru“*] / 74

[II. B2. *Upřesnění této definice co do náboženského „pocitu“*] / 79

[II. B/C. *Intermezzo: varování před možnými nedorozuměními v části C*] / 82

[II. C. *Rozvedení a vysvětlení základní definice na konkrétních případech*] / 85

[II. C. 1a. *Jednotlivé názory Nekonečna: ve vnější přírodě*] / 85

[II. C. 1b. *Jednotlivé názory Nekonečna: v duchovním světě*] / 89

[II. C. 2. *Ve vztahu k náboženským pocitům*] / 98

[III. Věřoučné články a jednoznačné doktrinární pojmy nepatří k podstatě náboženství, nýbrž jsou sekundární a musejí být užívány a vykládány jinak než v tradičním smyslu] / 101

[III. 1. *Žvláštní dodatek o „Bohu“ a „nesmrtelnosti“*] / 104

PROMLUVA TŘETÍ

O vzdělání k náboženství / 109

[I. Předehra] / 109

[II. Kterak a z jakých zdrojů se člověk vzdělává v náboženství a proč to s tímto vzděláním dnes vypadá tak špatně] / 113

[III. Jak překonat nynější překážky náboženství; v současné době jsou nanejvýš vhodné podmínky pro mocný rozvoj náboženství] / 120

PROMLUVA ČTVRTÁ

O družnosti v náboženství neboli o církvi a kněžstvu / 127

[I. Úvod] / 127

[II. Pravá církev, spojení skutečně zbožných je nutné a bezúhonné] / 128

[III. Oprávněné výtky a útoky se netýkají této církve, nýbrž „církve dogmatické“, jež se kolem oné pravé církve usídlila. I ona je nutná, ovšem nevyhnutelně stížena zlořády] / 135

[IV. Ani zlořády nezpůsobuje tato dogmatická církev sama, nýbrž stát, který jí na jedné straně prokazuje nepravou úctu, na druhé straně ji neprávem využívá] / 139

[V. Návrhy, jak těmto zlořádům učinit přítrž] / 145

[VI. Rady, jak mají k nápravě zlořádů přispět zbožní, kteří chtějí náboženství pomoci] / 149

PROMLUVA PÁTÁ

O náboženstvích / 153

[I. Úvod] / 153

[II. Náboženství, pokud mu chceme plně a správně porozumět, je nutno hledat v jednotlivých náboženstvích] / 154

[II. 1. *Náboženství se individualizuje v plnosti jednotlivých speciálních forem, v „pozitivních náboženstvích“*] / 154

[II. 2. *Náboženství se individualizuje tím, že mezi všemi možnými názory Univerza se vždy jeden stane základním, zatímco ostatní se k němu vztáhnou*] / 158

[II. 3. *Jen v takovéto pozitivní formě se skutečně a pravdivě jeví náboženství: takzvané přirozené náboženství je nesmysl*] / 164

[III. Pojednání o jednotlivých náboženstvích, zvláště o židovství a křesťanství] / 172
[III. 1. <i>Předběžné poznámky</i>] / 172
[III. 2. <i>Judaismus</i>] / 175
[III. 3. <i>Křesťanství</i>] / 177
[III. 3a. <i>Podstata křesťanství</i>] / 177
[III. 3b. <i>Osoba a princip v křesťanství</i>] / 181
[III. 3c. <i>Absolutnost křesťanství?</i>] / 184
[IV. Závěr] / 185

Přehled některých termínů / 187

Překladatelská poznámka / 189

Zusammenfassung / 190